A?erme Ya?ant? Ölçe?i (AYÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *A?erme Ya?ant? Ölçe?i (AYÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17016

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

A?erme Ya?ant? Ölçe?i (AYÖ), uluslararas? alanda kullan?lan bir psikolojik arac?n Türkçe'ye uyarlama çal??mas?d?r. Bu ölçek, bireylerin belirli maddelere veya aktivitelere yönelik ya?ad?klar? yo?un arzu ve istek durumlar?n?, yani **a?erme** deneyimlerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi?tir. Ölçe?in Türkçe formunun psikometrik özelliklerinin belirlenmesi, özellikle geçerlik ve güvenirlik çal??malar?n?n yap?lmas?, 2018 y?l?nda Sema K?l?ç taraf?ndan haz?rlanan bir uzmanl?k tezi kapsam?nda gerçekle?tirilmi?tir.

Bu uyarlama, ölçe?in Türk popülasyonunda klinik ve ara?t?rma amaçl? kullan?m?na olanak tan?makta olup, a?erme fenomeninin psikolojik ve t?bbi ara?t?rmalarda standart bir araçla de?erlendirilmesine zemin haz?rlamaktad?r. Ölçe?in orijinal yap?s?n?n kültürel ba?lamda korunup korunmad???, faktör analizleri ile detayl?ca incelenmi?tir.

Anahtar Kelimeler

A?erme, Craving, A?erme Ya?ant? Ölçe?i, AYÖ, Psikometrik Özellikler, Uyarlama, Ba??ml?l?k, Geçerlik, Güvenirlik.

Yazarlar

Sema KILIÇ

Amaç

A?erme Ya?ant? Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin belirli bir maddeye (genellikle yiyecek, alkol veya di?er ba??ml?l?k yap?c? maddeler) kar?? duyduklar? yo?un ve kontrol edilmesi zor olan arzu düzeyini nicel olarak ölçmektir. Bu araç, a?ermenin ?iddetini ve s?kl???n? standardize edilmi? bir biçimde de?erlendirerek, ba??ml?l?k tedavisi süreçlerinin planlanmas?nda ve izlenmesinde önemli bir veri kayna?? sa?lar.

Ölçe?in Türkçe uyarlamas?n?n spesifik hedefi, orijinal ölçe?in **psikometrik yap?s?n?** Türk kültürü ve dili ba?lam?nda do?rulamakt?r. Bu çal??ma, Türkiye'deki ara?t?rmac?lar ve klinisyenler için a?erme deneyimini güvenilir ve kültürel aç?dan geçerli bir ?ekilde ölçebilecek bir araç sunmay? amaçlam??t?r. Uyarlama çal??mas?, Dokuz Eylül Üniversitesi Aile Hekimli?i Anabilim Dal?'nda uzmanl?k tezi olarak yürütülmü?tür.

Yap?

AYÖ, klinik psikolojide ve ba??ml?l?k ara?t?rmalar?nda merkezi bir rol oynayan **a?erme** (craving) yap?s?n? ölçmektedir. A?erme, sadece basit bir istekten öte, genellikle kaç?nma çabalar?na

ARABPSYCHOLOGY.COM

ra?men tekrarlayan ve yo?unla?an, bili?sel, duygusal ve fizyolojik bile?enleri olan karma??k bir deneyimdir. A?erme, ba??ml?l???n nüksetmesinde (relapse) kritik bir faktör olarak kabul edilir.

Ölçek, a?erme deneyiminin farkl? boyutlar?n? (örne?in, yo?unluk, kontrol kayb? hissi, maddeyi dü?ünme s?kl??? ve olumsuz duygusal durumlarla ba?a ç?kma aray???) ele alarak bu karma??k yap?y? kapsaml? bir ?ekilde de?erlendirmeyi hedefler. Bu sayede, a?erme deneyiminin sadece tek bir ?iddet puan? yerine, farkl? bile?enleri aç?s?ndan anla??lmas?na olanak tan?r.

Geçerlik

A?erme Ya?ant? Ölçe?i (AYÖ) Türkçe formunun geçerlik çal??malar?, K?l?ç (2018) taraf?ndan haz?rlanan uzmanl?k tezinde yer almaktad?r. Geçerlik, ölçe?in gerçekten ölçmeyi amaçlad??? psikolojik yap?y? ne kadar do?ru ölçtü?ünü gösteren en önemli psikometrik özelliktir. Uyarlama çal??malar?nda genellikle yap? geçerli?i, faktör analizleri arac?l???yla incelenir.

Kaynak içerikte spesifik geçerlik katsay?lar? (korelasyonlar, faktör yükleri veya kriter ba??ml? geçerlik de?erleri) belirtilmemi? olsa da, Türkçe formun bilimsel kullan?ma sunulabilmesi için yeterli düzeyde geçerlik kan?t? sunulmu? olmas? gerekmektedir. ?lgili detaylara ve geçerlik analiz sonuçlar?na ula?mak için orijinal tezin incelenmesi zorunludur.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik çal??malar? da K?l?ç'?n (2018) tezinde detayl?ca sunulmu?tur. Güvenirlik, ölçe?in zamana kar?? tutarl? sonuçlar verme derecesini ve ölçümdeki hata pay?n?n dü?üklü?ünü ifade eder. Bu, ölçe?in ölçtü?ü yap?y? ne kadar hatas?z ölçebildi?inin göstergesidir.

Uyarlama sürecinde, ölçe?in iç tutarl?l??? genellikle **Cronbach Alfa katsay?s?** ile de?erlendirilmi?tir. Yüksek Cronbach Alfa de?erleri, ölçekteki maddelerin ayn? yap?y? ölçme konusunda birbiriyle uyumlu oldu?unu gösterir. Ayr?ca, güvenirlik analizleri kapsam?nda test-tekrar test yöntemleri veya yar?mlama güvenirli?i gibi ek yöntemler de kullan?lm?? olabilir. Spesifik güvenirlik katsay?lar? için referans teze ba?vurulmal?d?r.

Faktör Analizi

A?erme Ya?ant? Ölçe?i'nin Türkçe formunun yap?sal geçerli?ini test etmek amac?yla faktör analizleri uygulanm??t?r. Bu analizler, orijinal ölçe?in sahip oldu?u çok boyutlu yap?n?n Türk kültüründeki örneklemde de ayn? ?ekilde ortaya ç?k?p ç?kmad???n? kontrol etmek için hayati öneme sahiptir. Uyarlama çal??malar?nda hem Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) hem de Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?labilir.

Faktör analizi sonuçlar?, ölçe?in ölçtü?ü a?erme yap?s?n?n kaç alt boyuttan olu?tu?unu ve her bir

ARABPSYCHOLOGY.COM

maddenin hangi alt boyuta güçlü bir ?ekilde yüklendi?ini göstermektedir. Bu analizler, ölçe?in teorik yap?yla ne kadar uyumlu oldu?unu belirleyerek, klinik uygulamalarda alt boyutlar?n ayr? ayr? de?erlendirilip de?erlendirilemeyece?ine dair bilgi sa?lar. Detayl? faktör yükleri ve model uyum indeksleri K?l?ç (2018) tezinde mevcuttur.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Orijinal ölçe?in yap?s?na ba?l? olarak, genellikle 5'li veya 7'li Likert tipi derecelendirme ölçe?i kullan?ld??? varsay?lmaktad?r. Derecelendirme sistemi kaynakta aç?kça belirtilmemi?tir.

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Yeti?kin Popülasyon (Klinik veya genel popülasyon örneklemi üzerinde test edilmi?tir.)

Age Group: Yeti?kinler (18 ya? ve üstü)

Population Details: Ölçe?in Aile Hekimli?i Anabilim Dal?'nda uzmanl?k tezi olarak çal???lmas? nedeniyle, örneklemin birinci basamak sa?l?k hizmeti alan bireylerden veya ilgili risk gruplar?ndan seçilmi? olmas? muhtemeldir.

Test Methodology: Kendi kendine raporlama (Self-report) ölçe?i.

Anahtar Kelimeler

Sema K?l?ç, Dokuz Eylül Üniversitesi, Uzmanl?k Tezi, Uyarlama Çal??mas?, Psikolojik De?erlendirme, Ba??ml?l?k Riski.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: Bilinmiyor

Correspondence Address: Dokuz Eylül Üniversitesi, Aile Hekimli?i Anabilim Dal?, ?zmir (2018 çal??mas? tarihi itibar?yla).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çal??mas? 2018 y?l?nda tamamlanm??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

?zinler ve Ücret: Ölçe?in akademik veya klinik amaçl? kullan?m? için orijinal ölçek geli?tiricilerinden izin al?nmas? gerekmektedir. Uzmanl?k tezinin yay?mlanm?? olmas? nedeniyle, akademik eri?im genellikle mevcuttur. Ticari kullan?m için ek izinler gerekebilir.

Kaynaklar

K?l?ç, S. (2018). *A?erme Ya?ant? Ölçe?i (AYÖ) Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çal??mas?* (Yay?mlanm?? Uzmanl?k Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Aile Hekimli?i Anabilim Dal?, ?zmir.

Bu çal??man?n orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: aserme-yasanti-olcegi-ayo-turkce-formunun-gecerlik-ve-guvenirlik-calismasi-toad.pdf

A?erme Ya?ant? Ölçe?i (AYÖ) Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Kaynak içerikte A?erme Ya?ant? Ölçe?i (AYÖ) maddeleri yer almamaktad?r. Ölçek maddelerine ula?mak için ilgili uzmanl?k tezinin (K?l?ç, 2018) incelenmesi gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM